

**UCHWAŁA NR XII/71/2019
RADY GMINY ZBÓJNO**

z dnia 30 października 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbójno na lata 2019 - 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 506, z późn. zm.¹⁾) w zw. z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2015 r., poz. 1390, z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbójno na lata 2019 – 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXXVII.177.2014 Rady Gminy Zbójno z dnia 26 marca 2014 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zbójno.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy informacyjnej Urzędu Gminy Zbójno.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mieczysław Pankiewicz

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2019 r., poz. 1309 i poz. 1696

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2019 r., poz. 730

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbójno na lata 2019-2024

Zbójno 2019

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Podstawy prawne	3
III.	Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	3
IV.	Diagnoza przemocy w rodzinie na terenie gminy Zbójno	5
V.	Cele programu	17
VI.	Plan działań realizacji celów szczegółowych programu	17
VII.	Źródła finansowania	19
VIII.	Sprawozdawczość	20
IX.	Monitorowanie	20

I. Wstęp

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbójno ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2019-2024. Program jest kontynuacją działań i zadań realizowanych w latach ubiegłych. Wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin zagrożonych przemocą. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na ofiarach przemocy, ale na całej rodzinie.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtuje osobowość, system wartości, poglądy, styl oraz sposób życia. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Kiedy następuje dezorganizacja, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych funkcji i zadań, role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być nie tylko skutkiem i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, ale także jest zachowaniem o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi szkodliwe konsekwencje, które ujawniają się w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym.

II. Podstawy prawne

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn.zm.),
- 2) Ustawa z dnia 15 września 2015 r. roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.),
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.)
- 4) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 poz. 506 z późn.zm.),
- 5) Uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 (M.P. 2014 r. poz. 445.)

III. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Definicja najczęściej stosowana określa przemoc jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody.

Przemoc w rodzinie w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to: jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia" Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego definiuje przemoc jako „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające

prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”. Podkreśla, że przemoc w rodzinie „charakteryzuje się tym, że:

- **JEST INTENCJONALNA** - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- **SILY SĄ NIERÓWNOMIERNE** - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
- **NARUSZA PRAWA I DOBRA OSOBISTE** - sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- **POWODUJE CIERPIENIE I BÓL** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony”.

Przemoc jest przestępstwem. Art. 207§ 1 Kodeksu karnego informuje, że „znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną, czy zaniedbanie. Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna**- to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „ofierze” bólu i cierpienia fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia;
- **przemoc psychiczna** – to zachowanie, które ma na celu umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne;
- **przemoc seksualna** – to różne zachowania naruszające intymność pożycia, w tym wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do prostytucji, krytykowanie zachowań seksualnych;
- **przemoc ekonomiczna** – to zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie, to także zaciąganie kredytów wbrew woli współmałżonka;
- **zaniedbanie** – to ciągle niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie. Przemoc w rodzinie ma poważne konsekwencje. Może prowadzić nie tylko do uszkodzeń ciała, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie w jaki osoba doznająca przemocy postrzega samą siebie, innych ludzi oraz „sprawcę”.

Skutki przemocy w rodzinie to nie tylko szkody fizyczne, ale także trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- objawy fizyczne: to m. in. urazy, sińce, złamania, stłuczenia, obrzęki, otarcia, rany, zadrapania, oparzenia,
- objawy emocjonalne: to m.in. smutek, przygnębienie, wycofanie, wzrost lęku, niepokój, izolacja, zmienność nastroju, niska samoocena czy depresja,
- objawy społeczne: to m.in. nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, spadek poczucia kompetencji lub wyuczona bezradność
- objawy seksualnego wykorzystania dziecka: to m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiatryczne.

Przemoc, zwłaszcza w rodzinie, burzy porządek moralny. Z powodu przykrych doświadczeń cierpią zarówno osoby, które tej przemocy doznają, jak i świadkowie obserwujący akty przemocy, najczęściej dzieci.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Zbójno

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Zbójno realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie. W jego strukturze organizacyjnej działa Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w skład, którego wchodzi przedstawiciele następujących podmiotów:

- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbójnie,
- 2) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Zespołu Szkół w Zbójnie,
- 5) Komendy Powiatowej Policji w Golubiu – Dobrzyniu,
- 6) Prokuratury Rejonowej w Golubiu – Dobrzyniu,
- 7) Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Nasz Medyk” w Zbójnie
- 8) Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Golubiu – Dobrzyniu.

Każdy z przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego podejmuje działania w ramach swoich kompetencji i możliwości.

Z przeprowadzonych w Polsce badań w 2012 r. przez CBOS: „*Przemoc i konflikty w domu*” wynika, że:

- a) 28% społeczeństwa zna osobę, która doznaje przemocy domowej,
- b) 11% ludzi twierdzi, iż przynajmniej raz zostało uderzonych przez współmałżonka / partnera podczas kłótni,
- c) 11% Polaków, którzy są, bądź byli w stałym związku przyznaje, że uderzyło męża / żonę.

Ponadto badania te ukazują, iż:

- a) 18% badanych pozostających w stałym związku doświadcza agresji werbalnej, wyzwisk, krzyków,
- b) 10% osób jest narażonych na kpiny, poniżanie,
- c) 8% osób żyjących w stałych związkach ma ograniczony kontakt z innymi ludźmi przez partnera,
- d) 5% osób doświadcza ze strony partnera gróźb, szantażu,
- e) 5% badanych twierdzi, że czasem są popychane, szarpane.¹

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym trudno się rozmawia, a który jeszcze trudniej

¹Centrum Badania Opinii Publicznej.: Przemoc i konflikty w domu, Warszawa 2012, s. 2-5

zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu.

Dane diagnostyczne problemu przemocy w Gminie Zbójno stanowią opracowania KPP w Golubiu- Dobrzyniu, dane z Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Zbójno z 2019 roku przeprowadzona przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych w Krakowie. Powyższe dane wskazują, że od problemu przemocy nie są wolne również rodziny powiatu golubsko - dobrzyńskiego, w tym Gminy Zbójno. Z roku na rok wzrasta liczba interwencji dot. przemocy w rodzinie (Tabela nr 1). Wzrasta również liczba sprawców przemocy.

Poniższa tabela zawiera jedynie zgłoszone akty przemocy, w związku z czym Zespół Interdyscyplinarny prowadził procedurę „Niebieskiej Karty”.

Tabela nr 1. Procedura Niebieskiej Karty – dane statystyczne

<i>Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową</i>			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba interwencji	8	15	13
Dotyczące przemocy w rodzinie	8	14	13
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	14	14	18
○ Kobiety	11	13	15
○ Mężczyźni	0	0	3
○ Małoletni do 13 r.ż.	0	0	0
○ Nieletni w przedziale 13-18 lat	3	1	0
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	8	14	13
○ Kobiety	0	0	1
○ Mężczyźni	8	14	11
○ Nieletni	0	0	1

Źródło: Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Zbójnie

Z powyższych danych można wywnioskować, że najczęściej ofiarami przemocy są kobiety, natomiast sprawcami mężczyźni. Dzieci rzadko są wskazywane jako ofiary przemocy, pomimo tego, że w większości rodzin wychowują się dzieci. Należy wskazać, że dziecko będąc obserwatorem/ świadkiem przemocy domowej z racji naturalnej nierównowagi sił, staje się ofiarą przemocy psychicznej. W Gminie Zbójno widoczny jest także wzrost zjawiska przemocy w rodzinie szczególnie w porównaniu lat 2016 i 2017.

Lokalne dane korelują z danymi statystycznymi Komendy Powiatowej Policji w Golubiu – Dobrzyniu w przedstawionej tabeli poniżej. Niemalże we wszystkich przypadkach

w toku procedury „Niebieskiej Karty” sporządzony był formularz C oraz D. Na przełomie lat 2015-2018 zjawisko przemocy utrzymywało się na tym samym poziomie.

Tabela nr 2. Przemoc w rodzinie w ujęciu statystycznym na terenie powiatu golubsko – dobrzyńskiego w latach 2015 – 2017.

Przemoc w rodzinie	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	103	108	108
Liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu	68	69	63
Liczba osób umieszczonych w Izbie wytrzeźwień po interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie ogółem:	41	24	36
- mężczyźni	39	23	31
- kobiety	2	1	5
Liczba sprawców przemocy ogółem:	104	108	108
- mężczyźni	96	101	101
- kobiety	8	6	7
- nieletni	0	1	0
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy ogółem:	113	126	120
- kobiety	95	99	100
- mężczyźni	11	13	7
- dzieci	7	14	13

Źródło: KPP w Golubiu - Dobrzyniu

Z analizy danych Komendy Powiatowej Policji w Golubiu – Dobrzyniu wynika, że znaczna większość interwencji policji spowodowana jest nadmiernym nadużywaniem alkoholu, który prowadzi do konfliktów i destabilizacji życia rodzinnego. Wielokrotnie po tych interwencjach zakładana jest „Niebieska Karta”.

Biorąc pod uwagę fakt, iż problem alkoholowy jest jednym z głównych czynników przyczyniających się do agresywnych zachowań Zespół Interdyscyplinarny przeciwdziałając przemocy w rodzinie współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Poniższa tabela wskazuje na wzrost liczby osób nadużywających alkohol.

Tabela nr 3. Liczba osób objętych działaniami GKRPA w Zbójnie..

Podkomisja interwencyjno-motywująca			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Wnioski o leczenie odwykowe	16	26	19
Obecnie rozpoczętych spraw	16	26	19
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	7	14	8
Wnioski do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	7	14	8
Równolegle przeprowadzone procedury Niebieskiej Karty w rodzinach uzależnionych	8	12	10

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbójnie, Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok

Analiza indywidualnych przypadków pokazuje, że w każdej rodzinie gdzie prowadzono procedurę Niebieskiej Karty, podkomisja interwencyjno –motywująca w prowadziła działania zmierzające do podjęcia leczenia odwykowego w latach 2017 i 2018. Zależność ta, potwierdza jak bardzo problem uzależnienia alkoholowego jest związany z występowaniem różnych form przemocy.

Zgodnie z danymi zawartymi w Tabeli nr 4. policja jest instytucją najczęściej wszczynającą procedurę Niebieskie Karty w szczególności podczas interwencji.

Tabela nr 4. Instytucje wszczynające procedurę Niebieskie Karty- ujęcie statystyczne

LICZBA PROCEDUR ROZPOCZĘTYCH przez instytucje w związku z procedurą „Niebieskich Kart”			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba wszczętych procedur	8	15	13
w tym przez:			
Ośrodek Pomocy Społecznej	2	2	0
Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2	2	0
Policję	2	11	13

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok

Pomimo tego, że istnieje coraz więcej ujawnionych przypadków przemocy w rodzinie, to jednak bardzo niewiele zostaje wszczętych postępowań karnych z tego tytułu. Bardzo często przyczyną jest fakt, iż potencjalne ofiary nie mają gotowości do współpracy w tym zakresie. Kwalifikacje prawną procedur w zestawieniu statystycznym prezentuje Tabela 5.

Tabela nr 5. Kwalifikacja prawna procedur na terenie Gminy Zbójno

Artykuł Kodeksu Karnego Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych			
2016 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	1	0	1
Groźby karalne	0	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	2	2	2
Inne	0	0	0
2017 r.			

	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	0	0	0
Groźby karalne	0	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	2	2	2
Inne	0	0	0
2018 r.			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	1	0	1
Groźby karalne	1	1	1
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	10	1	10
Inne	0	0	0

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok

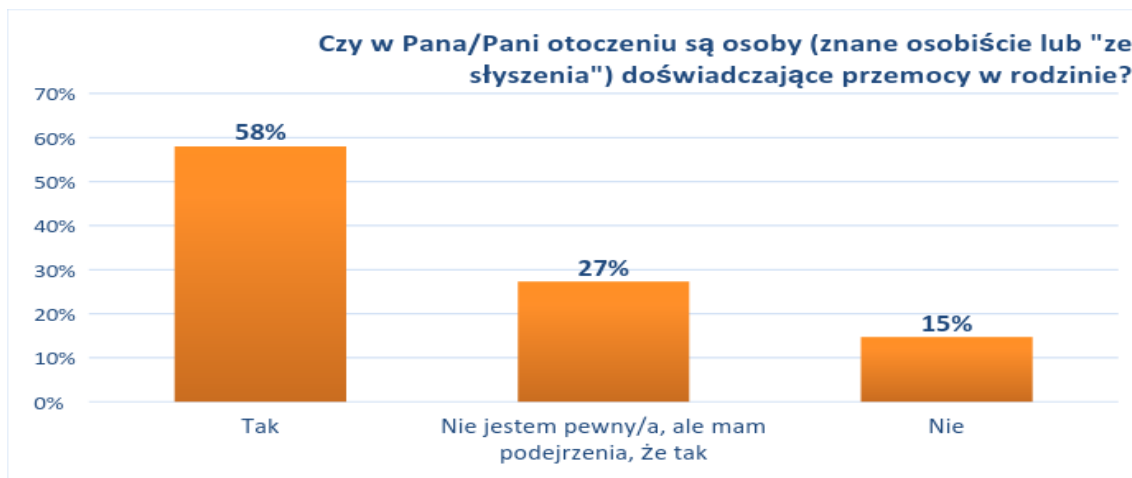
Jak wynika z danych CBOS Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji¹.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

Zgodnie z Diagnozą problemów społecznych w Gminie Zbójno przeprowadzoną w 2019 roku alarmujące są wyniki gdzie - 58% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 27% podejrzewa że tak się dzieje.

¹ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

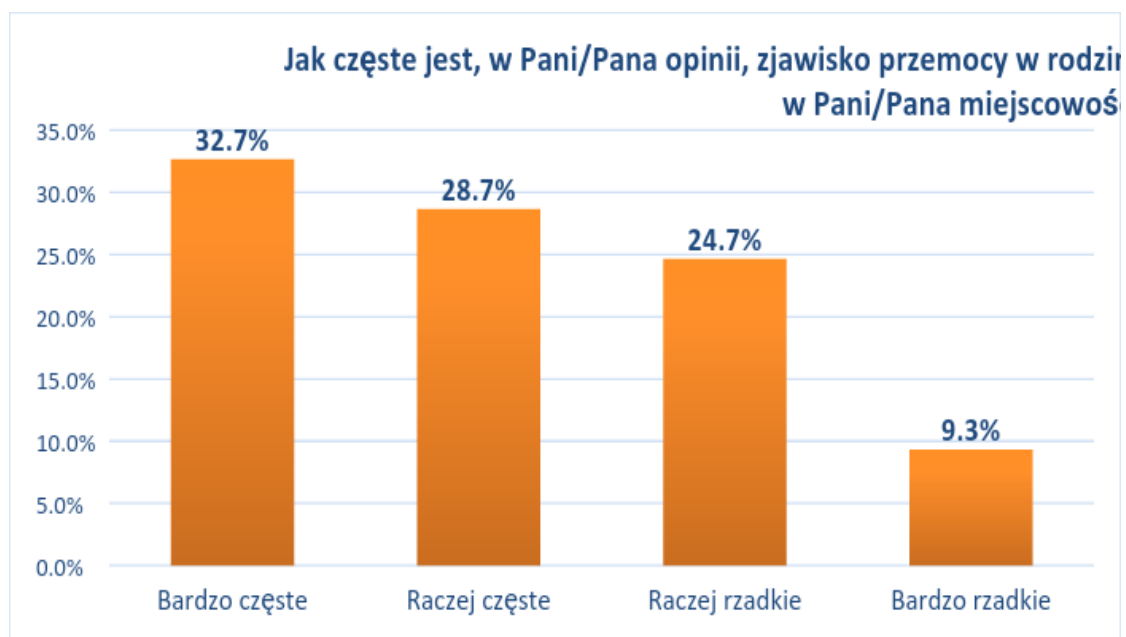
Wykres nr 1. Badanie opinii mieszkańców Gminy Zbójno na temat postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok

W sytuacji zachowań przemocowych 29% respondentów deklaruje, że stanęłoby w obronie ofiary, a 13% wezwałoby policję. Niepokoić może fakt, że łącznie ponad połowa mieszkańców (58%) zachowałaby się biernie, nie reagując w żaden sposób na sytuację przemocy. W opinii publicznej zjawisko przemocy w rodzinie, w zamieszkiwanej gminie, jest bardzo częste – 33% oraz raczej częste – 29%.

Wykres nr 2. Badanie opinii mieszkańców Gminy Zbójno na częstotliwości występowania zjawiska przemocy w rodzinie

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych na terenie gminy Zbójno koncentrowała się na potrzebach i problemach mieszkańców. Wobec czego, w kwestionariuszu badani mieli możliwość udzielenia informacji zwrotnej na temat doświadczanej przemocy w rodzinie. **Wśród badanej grupy 150 osób 35% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny.** Oznacza to, że co trzeci mieszkaniec padł ofiarą agresji swoich najbliższych. Wyniki takie świadczą o niepokojąco niskim poziomie umiejętności radzenia sobie z emocjami wśród mieszkańców gminy Zbójno.

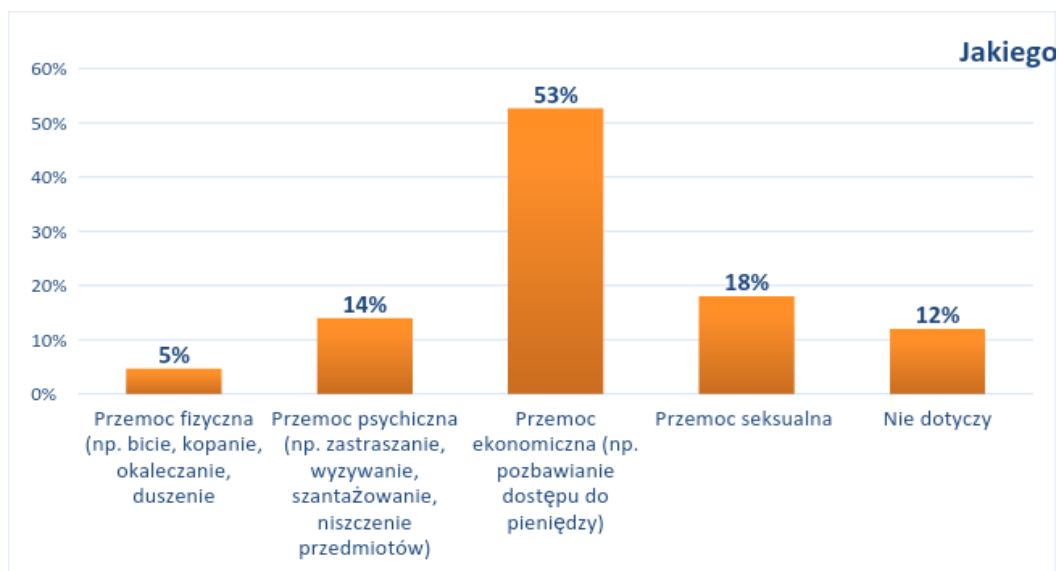
Wykres nr 3. Badanie opinii mieszkańców Gminy Zbójno na temat doświadczania przemocy we własnej rodzinie

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok

Odpowiedzi badanych mieszkańców pozwalają sądzić, że przemoc domowa w bezpośrednim otoczeniu mieszkańców występuje bardzo często (32,7%) i często (28,7%). W dalszej kolejności badani zostali zapytani o **rodzaj doświadczanej przez powyższe osoby przemocy**. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc **ekonomiczna – 53% oraz seksualna – 18%.**

Wykres nr 4. Badanie opinii mieszkańców Gminy Zbójno na temat rodzajów doświadczanej przemocy w otoczeniu

Źródło: *Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok*

Badaniu poddano także przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 92% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. Jednak mieszkańcy gminy są skłonni myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie i łącznie 86%¹ zakłada, że przemoc w rodzinie jest domeną osób z marginesu społecznego. Co trzeci mieszkaniec nie zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Mimo iż większość mieszkańców udzieliła poprawnych odpowiedzi na kolejne pytania dotyczące postaw wobec przemocy, nie należy ulegać złudzeniu, że świadomość w tym obszarze jest na wysokim poziomie. W dalszym ciągu stosunkowo niepokojący odsetek odpowiedzi „zdecydowanie prawdziwe” lub „prawdziwe” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są destruktywne:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (45%);
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” (36%);
- „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy” (25%);
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (24%).

¹ Suma odpowiedzi: *raczej nieprawdziwe* i *zdecydowanie nieprawdziwe*.

Należy jednak zwrócić uwagę na odpowiedź „Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie”- zdanie to jest prawdziwe łącznie dla 26% badanych.

Tabela nr 6. Badanie opinii mieszkańców nt. przekonań o przemocy w rodzinie

Twierdzenie	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	47%	45%	5%	3%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	34%	52%	9%	5%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	16%	51%	28%	5%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	14%	31,3%	47,3%	7,3%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	12%	24%	55%	9%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	9%	16%	59%	16%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	9%	17%	52%	22%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	10,7%	13,3%	50,7%	25,3%

Źródło: *Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok*

Zdaniem mieszkańców gminy Zbójno **przyczyn agresji wobec członków rodziny** należy poszukiwać głównie w: odmiennym zdaniu członków rodziny (25%); złej sytuacji materialnej (23%); brak pracy wśród członków rodziny (20%) oraz braku posłuszeństwa dzieci (13%). Stosunkowo niewielki wpływ przypisywany jest nieumiejętności radzenia sobie z problemami (9%); stresowi (15%) i chorobie psychicznej (3%).

Mieszkańcy odnieśli się również do następującej kwestii reagowania przez odpowiednie służby na zgłoszone przypadki przemocy w rodzinie. Wyniki przedstawia Tabela nr 7.

Tabela nr 7. Badanie opinii mieszkańców na temat reakcji i skuteczności służb.

Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy w rodzinie zdarza się:

TWIERDZENIA	Bardzo często	Czasami	Raczej rzadko	Nigdy
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia.	49%	39%	6%	6%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę	47%	38%	9%	6%

zgłaszającą.				
Umarzanie sprawy przez prokuraturę.	43%	37%	13%	6%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych.	44%	34%	17%	5%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków.	39%	35%	17%	9%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe.	39,3%	35,3%	17,3%	8%

Źródło: *Diagnoza lokalnych problemów społecznych w Gminie Zbójno, 2019 rok*

Powyższe odpowiedzi świadczą o **bardzo niskim zaufaniu mieszkańców gminy Zbójno w skuteczność służb** mogących interweniować w sytuacji przemocowej.

Respondenci **wypowiedzieli się w ankiecie na temat możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie**. Z największą przychylnością spotkały się propozycje:

- poprawa materialna rodzin (41%);
- edukacja społeczeństwa (37%).

Mieszkańcy nie oczekują jednocześnie zwiększania kar dla sprawców przemocy domowej.

Na przestrzeni lat 2016 – 2018 na terenie Gminy Zbójno odnotowano 3 przypadki odebrania dziecka/dzieci z rodziny. Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pracownik socjalny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą ma możliwość odebrania dziecka z rodziny. Decyzję tę podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem policji oraz przedstawicielem służby zdrowia. W sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny pracownicy socjalni w pierwszej kolejności starają się je umieścić u osób najbliższych, co jest najbardziej naturalnym rozwiązaniem sytuacji kryzysowej. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu golubsko – dobrzyńskiego mają wspólnie wypracowane zasady postępowania, co w przypadku sytuacji kryzysowej pozwoli na szybkie udzielenie pomocy.

Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Zbójno

Analiza SWOT jest metodą identyfikacji słabych i mocnych stron oraz badaniem szans i zagrożeń, jakie stoją przed systemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Zbójno.

Jest oparta na klasyfikacji dzielącej wszystkie czynniki mające wpływ na obecną i przyszłą pozycję systemu, na kategorie:

- wewnętrzne i zewnętrzne w stosunku do systemu,
- wywierające pozytywny lub negatywny wpływ na system.

Czynniki wewnętrzne pozytywne (**mocne strony**) to atuty systemu, który w pozytywny sposób wyróżniają go.

Czynniki wewnętrzne negatywne (**słabe strony**) to konsekwencje ograniczeń zasobów i niewystarczających kwalifikacji.

Czynniki zewnętrzne pozytywne (**szanse**) to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

Czynniki zewnętrzne negatywne (**zagrożenia**) to wszystkie czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój system, nie pozwala w pełni wykorzystać mocnych stron i szans.

Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Zbójno

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • Współpraca Zespołu Interdyscyplinarnego z GKRPA w zakresie leczenia uzależnień, • Realizacja działań profilaktycznych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (GPPRPA oraz PN), • Punkt Konsultacyjny dla Rodzin, • Mieszkania socjalne oraz jedno spełniające funkcję mieszkania interwencji kryzysowej.	• Brak punktu interwencji kryzysowej, • Brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, sądy, policja, pomoc społeczna, oświata, służba zdrowia, GKRPA), • Brak drożnego przepływu informacji i właściwej koordynacji działań różnych instytucji i organizacji na rzecz rodzin zagrożonych przemocą domową, • Niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy w rodzinie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie, • Zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową, • Procedura „Niebieskiej Karty”, • Możliwość pozyskiwania resortowych środków finansowych, • Akcje edukacyjno – informacyjne, kampanie medialne wpływające na wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy domowej, • Oferta szkoleniowa dostosowana do potrzeb osób zawodowo i społecznie wspierających rodziny kryzysie.	• Niski świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie, • Negatywne wzorce zachowań społecznych, • Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, • Niewydolność opiekuńczo –wychowawcza rodziców, • Problemy alkoholowe członków rodzin, • Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, • Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy, • Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, • Wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów,

	nadużywanie zawieszania kar, • Słabe współdziałanie sprawców przemocy w pracach grup roboczych oraz w programach korekcyjno-edukacyjnych, • Wykorzystywane procedury NK w konfliktach rodzinnych (sprawy rozwodowe), • Brak współpracy organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
--	--

V. Cele programu

Celem głównym programu jest ***zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie gminy Zbójno w latach 2019 - 2024.***

Założone cele będą osiąganę przez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
- 2) Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.
- 3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

VI. Plan działań realizacji celów szczegółowych programu.

<i>Cel szczegółowy I</i>			
<i>Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie</i>			
Działania	Realizator	Okres realizacji	Wskaźniki
Prowadzenie i inicjowanie działań w obszarze profilaktyki przemocy w rodzinie	Komenda Powiatowa Policji (KPP), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), Gminna	2019 - 2024	-Liczba zrealizowanych programów -Liczba uczestników

	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), Oświata, Ochrona zdrowia, Organizacje pozarządowe		
Włączanie się w krajowe kampanie społeczne	KPP, GOPS, GKRPA, Oświata, Ochrona zdrowia, Organizacje pozarządowe	2019 - 2024	-Liczba zrealizowanych programów -Liczba rozdyskrebowanych ulotek/broszur/plakatów w itp.
Publikowanie informacji o zjawisku przemocy w rodzinie na stronie internetowej GOPS	GOPS	2019 - 2024	-Liczba artykułów

<i>Cel szczegółowy II</i> <i>Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług</i>			
Działania	Realizator	Okres realizacji	Wskaźniki
Organizowanie/uczestniczenie w szkoleniach/konferencjach/warsztatach dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny	2019 - 2024	-Liczba szkoleń/konferencji/warsztatów -Liczba uczestników

<i>Cel szczegółowy III</i> <i>Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie</i>			
Działania	Realizator	Okres realizacji	Wskaźniki
Izolowanie osób stosujących przemoc od osób doznających przemocy	KPP/Prokuratura /Sąd	2019 - 2024	- Liczba zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy, - Liczba nakazów opuszczenia lokalu, - Liczba zatrzymań podczas wszczynania procedury

Przeprowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkohol, stosującymi przemoc w rodzinie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	GKRPA	2019 - 2024	- Liczba osób nadużywających alkohol, z którymi przeprowadzono rozmowę na posiedzeniu GKRPA
Udzielenie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych.	Grupa Robocza/ GOPS	2019 - 2024	- Liczba osób, którym udzielono informacji
Kierowanie wniosków do sądu o podjęcie leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu przez sprawców przemocy w rodzinie.	GKRPA	2019 - 2024	- Liczba złożonych wniosków
Informowanie oraz upowszechnianie informacji dotyczących konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie podczas prac GR, a także za pomocą materiałów informacyjnych, broszur	Grupa robocza	2019 - 2024	- Ilość wydanych broszur oraz przeprowadzonych rozmów

<i>Cel szczegółowy IV</i> <i>Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie</i>			
Działania	Realizator	Okres realizacji	Wskaźniki
Podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”	KPP, GOPS, GKRPA, Oświata, Ochrona zdrowia,	2019 - 2024	- Ilość podjętych działań interwencyjnych (formularze „NK-A”)
Diagnozowanie	Zespół	2019 - 2024	- Liczba rodzin, w

problemu przemocy w rodzinie poprzez procedurę „Niebieskiej Karty”	Interdyscyplinarny/ Grupy Robocze		których prowadzono „NK”, - Liczba zakończonych procedur „NK”
Udostępnianie informacji o ofercie pomocowej instytucji i organizacji realizujących zadania programu	Zespół Interdyscyplinarny/ GOPS	2019 - 2024	- Baza adresów i telefonów oraz oferty instytucji i organizacji pomagających, - Liczba udostępnionych informacji w formie ulotek, broszur itp.
Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą	Dzielnicowy/ pracownik socjalny	2019 - 2024	- Liczba wizyt
Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach	Zespół Interdyscyplinarny/ Grupy Robocze	2019 - 2024	- Liczba opracowanych i zrealizowanych planów pomocy
Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc	GOPS	2019 - 2024	- Liczba rodzin, które objęto pracą socjalną w wyniku przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Porozumienie z „Niebieską linią”	Urząd Gminy Zbójno	2019 - 2024	- Liczba osób, którym udzielono informacji na temat bezpłatnych porad
Utrzymanie placówki wsparcia dziennego (Klubu młodzieżowego)	GOPS	2019-2024	- Ilość spotkań, - Liczba uczestników
Utrzymanie punktu konsultacyjnego dla rodzin i prawnego	GOPS, Urząd Gminy Zbójno	2019 - 2024	- Liczba udzielonych porad, - Liczba zatrudnionych specjalistów.

Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie. Za realizację zadań odpowiedzialne są instytucje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powołanego zarządzeniem Wójta Gminy Zbójno.

VII. Źródła finansowania

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy, ponieważ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz

ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Odrębne źródło finansowania mogą stanowić dotacje oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

VIII. Sprawozdawczość

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbójnie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu za rok ubiegły.

IX. Monitorowanie

Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego bieżącą realizację.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbójno na lata 2019 - 2024

1. Wyjaśnienie celu przyjęcia uchwały, w tym przedstawienie istniejącego stanu faktycznego w dziedzinie która ma być unormowana oraz wykazanie różnic między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym:

Dotychczas obowiązujący Program opiewał na lata 2014-2020, aczkolwiek diagnozy problemów społecznych, w tym przemocy w rodzinie wskazywały na konieczność aktualizacji oraz dostosowania programu do obecnego zakresu problemów społecznych. Uchwalenie niniejszego aktu wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie „Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W związku z powyższym zachodzi potrzeba zmiany dotychczas obowiązującej uchwały.

2. Charakterystykę przewidywanych skutków związanych z wejściem uchwały w życie, w tym w szczególności skutków finansowych:

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy, ponieważ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Odrębne źródło finansowania mogą stanowić dotacje oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

3. Omówienie wyników konsultacji społecznych bądź wydanych opinii i/lub dokonanych uzgodnień, jeżeli obowiązek taki wynika z przepisów prawa:

Nie ma takiego obowiązku.